การลดปริมาณผู้ต้องขัง: ศึกษากรณีการรอการลงโทษ

Quantity Reduction of Inmates : A Case Study of Reprieve

สุระทิน ชัยทองคำ *

Surathin Chaithongkham

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้ได้มีการศึกษาปัญหาและอุปสรรคของศาลในการรอการลงโทษ โดยมีวัตถุประสงค์ของการศึกษา ดังนี้ 1) ศึกษาปัญหาทางกฎหมายและอุปสรรคในการรอการลงโทษตามประมวลกฎหมายอาญาของไทย 2) ศึกษาเปรียบเทียบและวิเคราะห์มาตรการทางกฎหมายไทยในการรอการลงโทษกับประเทศเยอรมัน ฝรั่งเศส ญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกาและอังกฤษ 3) เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงบทบัญญัติประมวลกฎหมายอาญาที่เกี่ยวข้องกับการรอการลงโทษ

ผลการศึกษาพบว่าปัญหาทางกฎหมายและอุปสรรคในการรอการลงโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 56 พบว่า กฎหมายดังกล่าวได้เปิดโอกาสให้ผู้พิพากษาใช้ดุลพินิจในการรอการลงโทษได้สำหรับผู้กระทำความผิดที่ศาลมีคำพิพากษาลงโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี และไม่เคยถูกลงโทษจำคุกมาก่อน เว้นแต่ความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษเท่านั้น ทำให้ผู้กระทำความผิดในครั้งแรกที่ศาลพิพากษาลงโทษจำคุกเกิน 3 ปี ไม่สามารถใช้ดุลพินิจรอการการลงโทษซึ่งต่างจากกฎหมายของต่างประเทศที่สามารถรอการลงโทษได้แม้ว่าศาลจะมีคำพิพากษาลงโทษจำคุกเกิน 3 ปี ดังนั้น ควรแก้กฎหมายให้ศาลใช้ดุลพินิจในการรอการลงโทษได้แม้ว่าจะพิพากษาลงโทษจำคุกเกิน 3 ปี

คำสำคัญ: การรอการลงโทษ การลงโทษจำคุก

---

*อาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุมวิทยาเขตชลบุรี

SPU CHONBURI

ABSTRACT

This research aimed 1) to study legal problems and obstracles in reprieve under the Criminal Code of Thailand, 2) to study, compare and analyze Thai legal standards in reprieve with German, France, Japan, USA and UK and 3) to be a guide line in revision of provisions of the Criminal Code related to reprieve.

Regarding the legal problems and obstracles in reprieve under the Criminal Code, Section 56, it was found that such law permitted a judge to use discretion in reprieve for offenders sentenced by the court to imprisonment not more than 3 years and offenders not being previously sentenced by imprisonment, except the offences committed by negligence or petty offences only, this allowed the offenders committed first offence which were sentenced by the court to imprisonment more than 3 years could not use discretion for reprieve which was different from foreign law that could be reprieved; therefore, there should be a revision of law for allowing the court to use discretion in reprieve even if the court sentenced the offenders to imprisonment for more than

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบันสถานภาพของโลกได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก ทั้งในด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี การพัฒนาทางเศรษฐกิจที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วส่งผลให้โครงสร้างทางสังคมเปลี่ยนแปลงไปในลักษณะที่ขาดพลังงานและขาดความสมดุลในการพัฒนา สถาบันหลักทางสังคมเกิดความอ่อนแอส่วนหนึ่งสืบเนื่องมาจากกระแสโลกาภิวัฒน์ ซึ่งในแง่มุมที่เกี่ยวกับปัญหาอาชญากรรมได้นำมาซึ่งปัญหาอาชญากรรมใหม่ ๆ ที่มีลักษณะซับซ้อน ปัญหาภาวะเศรษฐกิจตกต่ำนำไปสู่ปัญหาทางสังคมและทำให้อาชญากรรมเพิ่มมากขึ้นส่งผลกระทบต่อการดำเนินงานของกระบวนการยุติธรรมทางอาญาซึ่งหากไม่สามารถพัฒนาให้ทันกับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น ย่อมนำมาสู่ความล้มเหลวเกิดภาวะวิกฤตของกระบวนการยุติธรรมทางอาญาทั้งระบบได้

งานราชทัณฑ์ถือว่าเป็นหน่วยงานสุดท้ายในกระบวนการยุติธรรมที่มีภารกิจหลักในการดูแลและพัฒนาพฤตินิสัยนักโทษเด็ดขาดที่ศาลได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก รวมทั้งการควบคุมผู้กระทำความผิดที่อยู่ระหว่างการพิจารณาคดี ผู้ต้องกักขัง โดยภารกิจนั้นจะต้องมุ่งเน้นการควบคุมและป้องกันมิให้ผู้ต้องขังหลบหนีออกไปสร้างความเดือดร้อนให้กับประชาชน แต่อย่างไรก็ตามกรมราชทัณฑ์ได้ประสบปัญหาในการที่ต้องปฏิบัติตามภารกิจ กล่าวคือ ปัญหานักโทษล้นคุกซึ่งจากสถิติของกรมราชทัณฑ์ในปี พ.ศ. 2542 ได้มีจำนวนนักโทษกว่า 250,000 คน และพบว่าการที่มีจำนวนผู้ต้องขังจำนวนมากทำให้มีที่นอนเฉลี่ยผู้ต้องขัง

SPU CHONBURI

1 คน มีพื้นที่นอนโดยเฉลี่ย 0.85 ตารางเมตรเท่านั้น ต่ำกว่ามาตรฐานที่กรมราชทัณฑ์ไทยกำหนดไว้ ก็คือ พื้นที่นอน 2.25 ตารางเมตรต่อคนและต่ำกว่ามาตรฐานสากล ก็คือ พื้นที่นอน 7.5 ตารางเมตรต่อคน

จากปัญหาดังกล่าวกรมราชทัณฑ์ก็ได้ระดมความคิดเห็นเพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาความแออัดในเรือนจำมาโดยตลอด และได้มีการจัดสัมมนาทางวิชาการ เรื่อง “นักโทษล้นคุก : วิกฤติสังคมไทยที่รอการแก้ไข” ซึ่งมีผู้ทรงคุณวุฒิได้เสนอแนวทางแก้ไขปัญหานักโทษล้นเรือนเพื่อลดจำนวนผู้ต้องขัง ซึ่งมีอยู่ 3 ส่วนด้วยกัน คือ 1) ลดการใช้โทษจำคุกโดยเพิ่มทางเลือกในการลงโทษให้มากขึ้น 2) การพัฒนามาตรฐานการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดในเรือนจำ ภายใต้แนวคิดหลักที่ว่าถ้าจะแก้ให้ได้ถาวรจริง ๆ เรื่องการพัฒนาโปรแกรมการบำบัดฟื้นฟูผู้ต้องขังก็มีความสำคัญเช่นกันเพื่อมิให้คนกลับเข้ามาในเรือนจำอีก 3) การปรับทัศนคติของคนในสังคมให้ยอมรับผู้ต้องขังที่พ้นโทษให้โอกาสแก่ผู้ที่ทำผิดพลาดให้กลับเข้ามาอยู่ร่วมในสังคมต่อไป จากวิกฤติการณ์นักโทษล้นคุกเป็นการนำมาซึ่งปัญหาในด้านอื่น ๆ เช่น สุขภาพกายและใจของนักโทษ การจัดสวัสดิการแก่ผู้ต้องขัง การบริหารงานเรือนจำ งบประมาณ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อผู้ต้องขังมีจำนวนมากขึ้นเมื่อเทียบกับอัตรากำลังของเจ้าหน้าที่ที่มีน้อยแล้วไม่สามารถควบคุมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ก่อให้เกิดปัญหาหลายอย่างในเรือนจำ มีการกระทำความผิดต่าง ๆ เช่น มีการเสพย์หรือจำหน่ายยาเสพย์ติดในเรือนจำ เป็นต้น

องค์กรที่มีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาและกรมราชทัณฑ์ได้พยายามหาทางแก้ปัญหาด้วยมาตรการต่าง ๆ ทั้งระยะสั้นและระยะยาว เช่น การโยกย้ายผู้ต้องขังไปยังเรือนจำที่มีความแออัดน้อยกว่า การโอนผู้ต้องขังต่างชาติกลับประเทศของตน นอกจากนี้การใช้มาตรการอื่นแทนการลงโทษจำคุกหรือการใช้เรือนจำนี้เป็นแนวคิดใหม่ของทัณฑวิทยาเกี่ยวกับมาตรการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดที่ได้พัฒนาปรับปรุงจากแนวคิดเดิม คือ “การแก้แค้นให้เข็ดหลาบ” มาเป็นแนวคิดใหม่ คือ “ การอบรมแก้ไขให้กลับตัวเป็นคนดี”

สถิติผู้ต้องขังจากข้อมูลกรมราชทัณฑ์ ณ วันที่ 1 เมษายน 2556 จำนวนผู้ต้องขังที่เป็นนักโทษเด็ดขาดทั่วประเทศมีทั้งสิ้น 194,767 คน แบ่งเป็นผู้ต้องขังชาย 166,454 คน และผู้ต้องขังหญิง 28,313 คน จากข้อมูลกรมราชทัณฑ์จำนวนผู้ต้องขังยังถือว่ามีจำนวนมากเมื่อเทียบกับผู้ต้องขังในต่างประเทศ ดังนั้น ในวิจัยนี้จะทำการศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคของการกำหนดโทษและการรอการลงโทษและผลกระทบจากการเบี่ยงผู้กระทำความผิดออกจากเรือนจำโดยใช้มาตรการในการรอการลงโทษ ซึ่งมาตรการดังกล่าว เป็นอีกทางเลือกหนึ่งแทนการลงโทษจำคุกอันจะช่วยให้การเข้าสู่เรือนจำของนักโทษน้อยลงและเห็นควร

SPUCHONBURI

ทำการศึกษาปัญหาทางกฎหมายในการรอการลงโทษและรอการกำหนดโทษรวมทั้งการใช้ดุลพินิจของศาลในการการรอการลงโทษหรือรอการกำหนดโทษ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาทางกฎหมายและอุปสรรคในการรอการลงโทษตามประมวลกฎหมายอาญาของไทย

2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบและวิเคราะห์มาตรการทางกฎหมายไทยในการรอการลงโทษกับประเทศ เยอรมัน ฝรั่งเศส ญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกาและอังกฤษ

3. เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขปรับปรุง บทบัญญัติประมวลกฎหมายอาญาที่เกี่ยวข้องกับการรอการลงโทษ

สมมติฐานของการวิจัย

การที่ฝ่ายนิติบัญญัติกำหนดพฤติกรรมของประชาชนที่ต้องการให้ปฏิบัติตามไว้ในกฎหมายต่างๆ หากฝ่าฝืนจะกำหนดโทษอาญาเอาไว้และใช้โทษจำคุกเป็นหลัก แม้จะมีมาตรการในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดโดยไม่ใช้เรือนจำ (non-custodia) อันได้แก่ การคุมประพฤติ (probation) มาใช้เป็นมาตรการแทนการลงโทษจำคุก แต่ก็มีข้อจำกัดด้วยบทบัญญัติของกฎหมาย ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 56 ซึ่งจะต้องเป็นคดีที่ศาลมีคำพิพากษาลงโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี และต้องไม่เคยต้องโทษจำคุกมาก่อน เว้นแต่เป็นความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ ทำให้ผู้กระทำความผิดเป็นครั้งแรกที่ต้องโทษเกิน 3 ปี หรือครั้งต่อ ๆ มาที่ไม่ใช่ความผิดกระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษต้องถูกศาลมีคำพิพากษาให้ลงโทษจำคุกนอกจากนี้แล้วการใช้ดุลพินิจของศาลในการรอการลงโทษหรือรอการกำหนดโทษก็เป็นการใช้ดุลพินิจของศาลแต่ละคน ทำให้เห็นว่าคดีความผิดที่มีลักษณะการกระทำเหมือนกันบางคดีได้รับการรอการลงโทษหรือรอการกำหนดโทษบางคดีกลับมีคำพิพากษาจำคุกตามที่ปรากฏเป็นข่าวอยู่ในทุกวันนี้ซึ่งฐานความผิดบางฐานแล้วยังไม่มีความจำเป็นต้องรับโทษจำคุกจริงๆจากปัญหาดังกล่าวทำให้เกิดปัญหาขึ้น ก็คือผู้ต้องขังล้นเรือนจำ และมีแนวโน้มที่ผู้ต้องขังจะเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ

ขอบเขตของการวิจัย

ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และหลักการเกี่ยวกับเกี่ยวกับการลงโทษ การบังคับโทษจำคุกและการรอการลงโทษรวมถึงปัญหาทางกฎหมายและอุปสรรคในการรอการลงโทษ และในการวิจัยนี้จะใช้วิธีการวิจัย

SPU CHONBURI

เอกสาร(Documentary Research) โดยการค้นคว้าจากหนังสือ งานวิจัย วิทยานิพนธ์ คำพิพากษาศาลฎีกาและกฎหมายที่เกี่ยวข้องรวมไปถึงระเบียบและข้อบังคับต่าง ๆ ของทางราชการ บทความ วารสารทางวิชาการและศึกษากฎหมายในเรื่องการรอการลงโทษของต่างประเทศ เช่น เยอรมัน ฝรั่งเศส ญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกาและอังกฤษ เป็นต้น เพื่อนำไปสู่บทสรุปและวิเคราะห์มาตรการในการรอการลงโทษและแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายในอนาคต

วิธีดำเนินการวิจัย

ทำการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีขั้นตอน คือ

1. ศึกษาค้นคว้าตัวบทกฎหมายที่เกี่ยวข้องของไทยและเปรียบเทียบกฎหมายต่างประเทศ คำพิพากษาฎีกา ตำราและหนังสือ รายงานการวิจัยต่าง ๆ วิทยานิพนธ์ บทความทางวิชาการ และสืบค้นทางระบบอินเตอร์เน็ตในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัญหา อันทำให้เห็นถึงแนวคิดความเป็นมา เจตนารมณ์ของกฎหมายอาญาในการรอการลงโทษ ข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการวิจัย

2. วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าทั้งกฎหมายไทยและต่างประเทศ โดยเปรียบเทียบถึงข้อแตกต่าง ข้อดีและข้อเสีย หลักเกณฑ์การรอการลงโทษ เพื่อพิจารณาเสนอแนะอันนำไปสู่แนวทางการแก้ไขปัญหาและการแก้ไขกฎหมายต่อไป

3. ใช้แบบสอบถามผู้ประกอบวิชาชีพทางด้านกฎหมายประกอบไปด้วย ผู้พิพากษา พนักงานอัยการ ทนายความและนักวิชาการ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผลจากการศึกษาบทบัญญัติกฎหมายต่าง ๆ ทำให้พบปัญหาอุปสรรคและข้อจำกัดทางกฎหมายในการใช้ดุลพินิจการรอการลงโทษของศาลและทำให้ได้แนวทางในการปรับปรุง แก้ไขกฎหมาย

2. ผลจากการศึกษามาตรการทางกฎหมายในการรอการลงโทษของประเทศ เยอรมัน ฝรั่งเศส ญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกาและอังกฤษทำให้ได้รับองค์ความรู้เกี่ยวหลักเกณฑ์ในการรอการลงโทษของต่างประเทศซึ่งสามารถนำมาเปรียบเทียบ วิเคราะห์ กับกฎหมายอาญาของไทยทำให้เห็นถึงหลักการและแนวคิดในการใช้ดุลพินิจของศาลในการรอการลงโทษ

3. เมื่อได้ทำการศึกษากฎหมายทั้งของไทยและต่างประเทศแล้วทำให้รับข้อมูลที่เป็นประโยชน์และสามารถนำมาใช้เป็นแนวทางการแก้ไข ปรับปรุงหลักเกณฑ์การรอการลงโทษในประมวลกฎหมายอาญาต่อไป

ผลการวิจัย

ในการนำเสนอบทความนี้ได้แบ่งออกเป็น 5 หัวข้อ ดังต่อไปนี้

1. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการใช้ดุลพินิจกำหนดโทษ

SPU CHONBURI

2. แนวคิดเกี่ยวกับการรอการลงโทษ

3. วัตถุประสงค์ในการรอการลงโทษ

4. หลักเกณฑ์รอการลงโทษของประเทศไทยและต่างประเทศ

5. ปัญหาในการรอการลงโทษ

1. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการใช้ดุลพินิจกำหนดโทษ (คณิต ณ นคร, 2554,หน้า 485-490)

"ดุลพินิจในการกำหนดโทษ" เป็นเรื่องที่มีความสำคัญมากในทางกฎหมายอาญา แต่ประมวลกฎหมายอาญาไม่มีความชัดเจนเกี่ยวกับหลักการใช้ดุลพินิจในการกำหนดโทษ ยิ่งกว่านั้นบทบาทของพนักงานอัยการของไทยเราในการมีส่วนรวมในการเสนอแนะต่อศาล เพื่อประกอบการใช้ดุลพินิจในการกำหนดโทษก็ไม่มีความชัดเจนในทางปฏิบัติ กล่าวคือ ในทางปฏิบัติพนักงานอัยการไม่ได้เสนอแนะศาลว่าสมควรกำหนดโทษสำหรับจำเลยในคดีอย่างไรจึงเหมาะสมกับจำเลยเป็นคน ๆ ไป อย่างดีที่สุดเมื่อพนักงานอัยการเห็นว่าจำเลยคนใดควรได้รับโทษหนักพนักงานอัยการก็แถลงศาลให้ลงโทษจำเลยสถานหนักกว่านั้น

ในประเทศที่ใช้ระบบกฎหมาย ซีวิลลอว์(Civil Law) ทั้งหลายพนักงานอัยการมีบทบาทสำคัญการควบคมดุลพินิจในการกำหนดโทษของศาล เมื่อพนักงานอัยการเห็นว่าจำเลยควรได้รับโทษจำคุกหรือสมควรได้รับโทษปรับ พนักงานอัยการจะร้องขอต่อศาลไปพร้อมกับการแถลงปิดคดีว่าให้ศาลลงโทษจำเลยเป็นระยะเวลาเท่าใดหรือปรับจำเลยอย่างไร และหากศาลลงโทษจำเลยสถานเบากว่าคำขอพนักงานอัยการอย่างมาก พนักงานอัยการก็จะอุทธรณ์ดุลพินิจในการกำหนดโทษของศาลต่อไปนี้ คำขอให้ลงโทษของพนักงานอัยการเป็นคำขอที่แน่นอนชัดเจนเสมอ

2. แนวคิดเกี่ยวกับการรอการลงโทษ

การรอการลงโทษเป็นการให้โอกาสแก่ผู้กระทำความผิด ทำให้รักษาทรัพยากรบุคคล ลดการต่อต้านหรือเป็นปฏิปักษ์กับสังคมจากผู้กระทำความผิด ทำให้การลงโทษตรงกับสภาพ เป็นการให้โอกาสแก่ผู้กระทำความผิดที่สามารถแก้ไขฟื้นฟูพฤติกรรมให้กลับไปอยู่กับครอบครัวและชุมชน เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้กระทำความผิดกลับตัวเป็นพลเมืองดี นอกจากนี้แล้วการรอการลงโทษเป็นการหลีกเลี่ยงการลงโทษการจำคุกระยะสั้น เพื่อไม่ให้ผู้กระทำความผิดได้เรียนรู้พฤติกรรมที่เหลวร้ายจากผู้ต้องขังอื่นในเรือนจำ อันเป็นการเพิ่มคนเลวให้แก่สังคมมากกว่าการคืนคนดีสู่สังคม และเพื่อไม่ให้ผู้กรทำความผิดมีประวัติเสื่อมเสียเมื่อพ้นโทษแล้วยากที่กลับตัวเป็นพลเมืองดีประกอบสัมมาชีพโดยสุจริตต่อไปได้ เนื่องจากสังคมไทยยังไม่เปิดโอกาสให้แก่ผู้กระทำความผิดที่เคยต้องโทษจำคุกมาแล้วกลับคืนเข้าสู่สังคมได้อย่างปกติ

SPU CHONBURI

3. วัตถุประสงค์ในการรอการลงโทษ (วีระชาติ เอี่ยม, 2530, หน้า 58-59)

แต่เดิมจุดประสงค์ในการลงโทษผู้กระทำผิดก็เพื่อเป็นการแก้แค้นทดแทนสิ่งที่ผู้กระทำผิดทำความเสียหายให้กับสังคม ทั้งเป็นการป้องปรามไม่ให้มีการกระทำผิดเช่นนั้นขึ้นอีก เพราะบุคคลอื่นที่คิดจะกระทำผิดเกิดความเกรงกลัวต่อโทษที่จะได้รับ การลงโทษตามแนวความคิดนี้ขึ้นอยู่กับความหนักเบาของการกระทำความผิด โดยมีกฎที่ยึดถือกันมาตั้งแต่โบราณ คือ “ตาต่อตา ฟันต่อฟัน” การลงโทษจึงใช้วิธีการที่ทารุณโหดร้าย ซึ่งแทนที่จะช่วยให้ผู้กระทำผิดรู้สึกสำนึกตนและกลับตัวเป็นคนดีกลับรู้สึกแค้นเคืองสังคมและได้รับความอับอาย เป็นบุคคลที่น่ารังเกียจของสังคม

ต่อมาจึงมีแนวความคิดเกี่ยวกับการลงโทษผู้กระทำผิด ซึ่งอารยประเทศยอมรับกันในปัจจุบันว่าลงโทษเพื่อมุ่งแก้ไข อบรมนิสัยของผู้ถูกลงโทษให้กลับตัวเป็นคนดีของสังคม แต่การลงโทษจำคุกระยะสั้นไม่สามารถตอบสนองจุดมุ่งหมายดังกล่าว เพราะมีระยะเวลาสั้นเกินกว่าที่จะอบรมแก้ไขนิสัยของผู้กระทำผิด นอกจากนี้ยังมีผลเสียทำให้บุคคลดังกล่าวต้องได้ชื่อว่า เคยติดคุกติดตารางมาแล้ว ต้องเสื่อมเยชื่อเสียหน้าที่การงาน ทั้งที่บุคคลดังกล่าวอาจไม่ใช่ผู้ร้ายโดยสันดาน และความผิดที่บุคคลดังกล่าวกระทำก็ไม่ใช่เรื่องร้ายแรง เพื่อหลีกเลี่ยงผลร้ายของการลงโทษจำคุกระยะสั้นดังกล่าว จึงมีการนำวิธีการรอการลงโทษมาใช้

4. หลักเกณฑ์รอการลงโทษและการรอการกำหนดโทษ (ณรงค์ ใจหาญ, 2543, หน้า 116)

ประมวลกฎหมายอาญามาตา 56 บัญญัติว่า “ผู้ใดกระทำผิดซึ่งมีโทษจำคุกและในคดีนั้นศาลจะลงโทษจำคุกไม่เกินสามปี ถ้าไม่ปรากฏว่าผู้นั้นได้รับโทษจำคุกมาก่อนหรือปรากฏว่าได้รับโทษจำคุกมาก่อนแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ เมื่อศาลได้คำนึงถึงอายุ ประวัติ ความประพฤติ สติปัญญา การศึกษาอบรม สุขภาพ ภาวะทางจิต นิสัย อาชีนิสัย อาชีพ และสิ่งแวดล้อมของผู้นั้นหรือสภาพความผิด หรือเหตุอื่นอันควรปราณี เของผู้นั้นหรือสภาพความผิด หรือเหตุอื่นอันควรปราณี เห็นเป็นการสมควรศาลจะพิพากษาว่าผู้นั้นมีความผิดแต่รอการกำหนดโทษไว้ หรือกำหนดโทษแต่รอการลงโทษไว้แล้วปล่อยตัวไปเพื่อให้โอกาสผู้นั้นกลับตัวภายในระยะเวลาที่ศาลจะได้กำหนด แต่ต้องไม่เกต้องไม่เกินห้าปีนับแต่วันที่ศาลพิพากษา โดยจะกำหนดเงื่อนไขเพื่อคุมความประพฤติของผู้นั้นด้วยหรือไม่ก็ได้”

จากบทบัญญัติในมาตรา 56 นี้ แยกพิจารณาออกได้ 6 ประการ ดังนี้

1. ความผิดนั้นเป็นความผิดที่มีโทษจำคุกและศาลจะลงโทษจำคุกผู้นั้นไม่เกิน 3 ปี
2. ผู้กระทำผิดไม่เคยต้องโทษจำคุกมาก่อน เว้นแต่เป็นโทษจำคุกที่เกิดจากการกระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ

SRI CHONBURI

3. ศาลได้พิเคราะห์ถึง อายุ ประวัติ ความประพฤติ สติปัญญา การศึกษาอบรม สุขภาพ ภาวะแห่งจิต นิสัย อาชีพ และสิ่งแวดล้อมของผู้นั้น หรือสภาพความผิด หรือเหตุอื่นอันควรปราณี

4. ศาลเห็นสมควรจะพิพากษาว่าผู้นั้นมีความผิด แต่รอการกำหนดโทษไว้ หรือกำหนดโทษแต่รอการลงโทษ แล้วปล่อยตัวไปเพื่อให้โอกาสผู้นั้นกลับตัวเป็นคนดีภายในเวลาที่ศาลกำหนด แต่ต้องไม่เกินห้าปีนับแต่วันที่ศาลพิพากษา โดยจะกำหนดเงื่อนไขเพื่อคุมประพฤติผู้นั้นหรือไม่ก็ได้

5. กรณีที่ศาลกำหนดเงื่อนไขการคุมประพฤติ

6.การเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขการคุมประพฤติ

5. ปัญหาการใช้ดุลพินิจของศาลในการรอการลงโทษ

ปัญหาข้อกฎหมาย (ยงยุทธ แสงรุ่งเรือง, 2540, หน้า 159-161)

เมื่อพิจารณาประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 56 จะเห็นได้ว่า ความสำคัญของมาตรานี้ก็คือ ผู้ใดที่กระทำความผิดซึ่งมีโทษจำคุก และศาลจะพิพากษาลงโทษจำคุกเป็นเวลาไม่เกินกว่า 3 ปี ซึ่งเป็นระยะเวลาจำคุกที่ผู้นั้นจะได้รับจริงๆ โดยผ่านขั้นตอนการพิจารณาลดโทษแล้ว ประกอบกับผู้นั้นไม่เคยรับโทษจำคุกมาก่อนหรือเคยต้องโทษจำคุกมาก่อนแต่เป็นโทษที่เกิดจากการกระทำความผิดโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ เมื่อศาลได้คำนึงถึงเหตุอันควรปราณีดังที่บัญญัติไว้ดังกล่าวแล้ว หากเห็นสมควรก็ใช้ดุลพินิจพิพากษาให้ผู้นั้นมีความผิดแต่ให้รอการกำหนดโทษหรือกำหนดโทษจำคุกแต่รอการลงโทษไว้ภายในระยะเวลาไม่เกิน 5 ปี นับแต่วันที่ศาลพิพากษาคดีเพื่อให้โอกาสจำเลยนั้นกลับตนเป็นคนดี โดยจะกำหนดเงื่อนไขเพื่อคุมความประพฤติผู้นั้นด้วยหรือไม่ก็ได้

หากพิจารณาดูเบื้องต้นแล้วข้อดี ก็คือ เป็นการให้โอกาสบุคคลที่กระทำความผิดได้กลับตนเป็นคนดี มีผลให้ผู้นั้นสามารถดำรงชีพและทำประโยชน์ให้แก่ครอบครัวและสังคมได้ต่อไป โดยไม่ต้องถูกจำคุกอยู่ในเรือนจำจะเป็นภาระต่อรัฐบาลในการเลี้ยงดูอบรมผู้นั้น

หากพิเคราะห์ให้ลึกซึ้งจะเห็นว่ายังมีข้อบกพร่องในหลักเกณฑ์การใช้ดุลพินิจศาลพิพากษาว่าผู้ใดมีความผิดแต่ให้รอการกำหนดโทษไว้หรือกำหนดโทษแต่รอการลงโทษไว้ กล่าวคือ

1. เมื่อผู้นั้นเคยรับโทษจำคุกสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยเจตนาและไม่ใช่ความคิดลหุโทษมาก่อน แม้จะพ้นโทษจากคดีดังกล่าวมานานมากน้อยเพียงใดก็ตาม ได้กลับตนเป็นคนดี และทำคุณงามความดีแก่สังคมและประเทศชาติมามากมายเพียงใดก็ตาม แต่เมื่อได้กระทำความผิดขึ้นอีกและศาลจะลงโทษจำคุก ผู้นั้นจะไม่ได้รับการรอการกำหนดลงโทษหรือรอการลงโทษจากศาล ต้องถูกพิพากษาจำคุกเท่านั้น เช่นนี้จึงเป็นลักษณะกฎหมายไม่เปิดโอกาสให้ศาลใช้ดุลพินิจในการรอการกำหนดโทษหรือกำหนดแต่รอการลงโทษไว้ ทั้งที่ศาลได้พิเคราะห์สภาพความผิด ประวัติ ความประพฤติ ฯ ของบุคคลนั้นแล้วสมควรที่จะได้รับการรอการกำหนดโทษหรือกำหนดแต่รอการลงโทษไว้ ทั้งเป็นกรณีไม่เปิดโอกาสให้ผู้นั้นกลับตนเป็นพลเมืองได้สักครั้งหนึ่งในชีวิตของผู้นั้น

ตัวอย่าง นาย ก. เคยได้รับโทษจำคุกฐานลักทรัพย์ และพ้นโทษจำคุกมาแล้วถึง10 ปี ในช่วงรายะเวลาดังกล่าว นาย ก. ได้ประกอบอาชีพเป็นพลเมืองดี ทั้งทำคุณงามความดีให้แก่สังคมมากมาย แต่ต่อมา

SPU CHONBURI

กลับกระทำความผิดขึ้นใหม่เป็นกรณีที่ศาลจะลงโทษจำคุก ศาลก็ไม่อาจใช้วิธีรอการกำหนดโทษไว้หรือกำหนดโทษแต่รอการลงโทษให้ได้

2. การนำหลักเกณฑ์การรับโทษจำคุกในการกระทำความผิดโดยประมาทหรือลหุโทษมาใช้เฉพาะความผิดครั้งก่อน แม้ในการทำความผิดครั้งหลังจะกระทำโดยเจตนา เช่น ลักทรัพย์ ผู้นั้นก็ยังมีโอกาสได้รับการรอการกำหนดโทษหรือกำหนดโทษแต่ให้รอการลงโทษ แต่ถ้าเคยรับโทษจำคุกในการกระทำความผิดครั้งแรกโดยเจตนาและไม่ใช่ความผิดลหุโทษ ผู้นั้นก็ไม่มีโอกาสได้รับการรอการกำหนดโทษหรือรอการลงโทษจากคำพิพากษาของศาล ทั้งที่การกระทำความผิดครั้งหลังนี้เป็นการกระทำผิดโดยประมาทขาดเจตนาชั่วร้าย หรือมีเจตนาแต่ก็เป็นความผิดลหุโทษ เป็นความผิดเล็กๆน้อยๆ เท่านั้น ตัวอย่างเช่น

นาย ก. กระทำความผิดครั้งแรกโดยประมาท เช่น ขับรถโดยประมาทเป็นเหตุให้บุคคลอื่นได้รับอันตรายสาหัส และรับโทษจำคุกตามคำพิพากษา ต่อมาได้กระทำความผิดโดยเจตนาอีกและศาลจะลงโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี ศาลได้พิเคราะห์ประวัติ ความประพฤติ ฯ ของนาย ก. แล้ว เห็นสมควรก็อาจจะพิพากษาให้รอการกำหนดโทษหรือกำหนดโทษแต่รอการลงโทษไว้ก็ดี

แต่ถ้าเป็นกรณี นาย ก. กระทำความผิดครั้งแรกโดยเจตนาและไม่ใช่ความผิดลหุโทษ เช่น ทำร้ายร่างกายผู้อื่นเป็นเหตุให้ได้รับอันตรายสาหัส และรับโทษจำคุกตามคำพิพากษา ต่อมาได้กระทำความผิดโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ และศาลจะลงโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี ในกรณีเช่นนี้ แม้ศาลจะคำนึงถึงอายุ ประวัติ และความประพฤติ ฯ ของนาย ก. แล้วเห็นว่าสมควรที่จะให้รอการกำหนดโทษ หรือกำหนดแต่รอการลงโทษไว้ ศาลก็ไม่สามารถจะใช้วิธีการดังกล่าวได้

เมื่อเปรียบเทียบทั้ง 2 กรณีแล้ว จะเห็นว่า ในกรณีแรกผู้ทำความผิดครั้งหลังที่กระทำโดยเจตนาร้าย กลับได้รับโอกาสรอการกำหนดโทษหรือกำหนดโทษแต่รอการลงโทษไว้ ส่วนกรณีที่สอง ผู้กระทำความผิดครั้งหลังที่กระทำโดยประมาท ขาดเจตนาชั่วร้าย หรือทำผิดลหุโทษและศาลจะลงโทษจำคุก กลับไม่ได้รับโอกาสรอการกำหนดโทษ หรือกำหนดโทษแต่ให้รอการลงโทษไว้ ซึ่งแท้จริงแล้วน่าจะคำนึงถึงสภาพความผิดนั้นๆ เป็นสำคัญ ยิ่งทำโดยประมาทหรือเป็นความผิดลหุโทษ ก็ยิ่งจะน่าได้รับโอกาสให้กลับตนเป็นพลเมืองดีโดยวิธีรอการกำหนดโทษหรือกำหนดโทษแต่รอการลงโทษไว้เพราะผู้กระทำผิดมิได้มีเจตนาชั่วร้ายโดยสันดานแต่อย่างใด

3.ผู้กระทำความผิดที่ศาลจะพิพากษาลงโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี เป็นผู้ที่เคยได้รับโทษจำคุกมาก่อน สำหรับความผิดกระทำโดยเจตนาและไม่ใช่ความผิดลหุโทษ ประมวลกฎหมายอาญามาตรา 56 วรรคแรก ไม่เปิดโอกาสให้ศาลใช้ดุลพินิจรอการลงโทษให้แก่ผู้กระทำความผิดได้ ไม่ว่าความผิดที่กระทำนั้นเป็นความผิดที่กระทำโดยเจตนา โดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ แต่ในทางกลับกันถ้าผู้กระทำความผิดที่เคยได้รับโทษจำคุกมาก่อนสำหรับความผิดที่กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ เมื่อผู้นั้นกระทำความผิดขึ้นอีกไม่ว่าเป็นความผิดที่กระทำโดยเจตนา โดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ และศาลจะลงโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี ศาลสามารถใช้ดุลพินิจรอการลงโทษให้แก่ผู้กระทำความผิดได้

SPU CHONBURI

จากข้อบกพร่องของกฎหมายดังกล่าว และเพื่อให้ศาลใช้ดุลพินิจในการรอการกำหนดโทษหรือกำหนดโทษแต่ให้รอการลงโทษไว้อย่างยุติธรรมและเหมาะสมในการพิพากษาความผิดด้วยความเคารพต่อท่านผู้ร่างประมวลกฎหมายอาญาและสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เห็นสมควรแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติมาตรา 56 โดยให้มีข้อความควบคุมถึงกรณีผู้ใดกระทำความผิดซึ่งมีโทษจำคุกและในคดีนั้นศาลจะลงโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี ถ้าปรากฏว่าผู้นั้นได้รับโทษจำคุกสำหรับการกระทำความผิดโดยเจตนา และไม่ใช่ความผิดลหุโทษมาก่อน และพ้นโทษมาในระยะเวลาพอสมควร เช่น 10 ปี และในกรณีผู้ใดกระทำความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ ซึ่งมีโทษจำคุกและในคดีนั้นศาลจะลงโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี แม้จะได้รับโทษจำคุกมาก่อน โดยไม่ต้องคำนึงว่าพ้นโทษเมื่อใด เมื่อศาลได้คำนึงถึงอายุ ประวัติฯ หรือเหตุอื่นอันควรปราณีแล้วเห็นเป็นการสมควร ศาลจะพิพากษาว่าผู้นั้นมีความผิดแต่รอการกำหนดโทษไว้หรือกำหนดโทษแต่รอการลงโทษไว้ก็ได้

ปัญหาข้อเท็จจริง

1. ข้อมูลเกี่ยวกับตัวผู้กระทำความผิดมีไม่ชัดเจนเพียงพอที่จะให้ศาลใช้ดุลพินิจรอหรือไม่รอการลงโทษให้แก่ผู้กระทำความผิดได้อย่างเหมาะสม อาจจะเกิดจากผู้กระทำความผิดให้การรับสารภาพและในคดีนั้นไม่มีทนายความคอยให้ความช่วยเหลือทางด้านกระบวนการพิจารณาคดี

2. การใช้ดุลพินิจในการรอการลงโทษเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของบัญชีมาตรฐานการกำหนดโทษ ผู้พิพากษาจะไม่พยายามใช้ดุลพินิจรอการลงโทษต่างไปจากบัญชีมาตรฐานการกำหนดโทษ เพราะผู้พิพากษาอาจจะถูกกล่าวหาว่าทุจริต มีส่วนได้เสียกับผู้กระทำความผิด การใช้ดุลพินิจตามบัญชีมาตรฐานการกำหนดโทษจึงเป็นเกราะกำบังตัวผู้พิพากษาว่าปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต

3. การมีโมหาคติและภยาคติของผู้พิพากษา

(1) ความมีโมหาคติเนื่องจากการขาดประสบการณ์ของผู้พิพากษา การใช้ดุลพินิจรอหรือไม่รอการลงโทษส่งผลให้คู่ความใช้สิทธิอุทธรณ์ปัญหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการใช้ดุลพินิจดังกล่าว ถ้าผู้พิพากษาใช้ดุลพินิจรอหรือไม่รอการลงโทษได้เหมาะสม ย่อมส่งผลให้คู่ความใช้สิทธิอุทธรณ์ในปัญหาดังกล่าวน้อยลง ผู้พิพากษาที่มีประสบการณ์การทำงานที่ต่างกันย่อมใช้ดุลพินิจที่ต่างกัน

(2) ความมีภยาคติเนื่องจากการเกรงต่อการถูกกล่าวหาว่าไม่สุจริต เมื่อการรอการลงโทษทำให้ผู้กระทำความผิดไม่ต้องรับโทษจำคุก ผู้พิพากษาอาจจะถูกเพ่งเล็งหรือถูกกล่าวหาว่ามีผลประโยชน์ส่วนได้เสียกับผู้กระทำความผิด ทั้ง ๆ ที่เป็นการใช้ดุลพินิจรอการลงโทษที่บริสุทธิ์ยุติธรรม เหมาะสมแก่ความผิดและตัวผู้กระทำความผิดทำให้ผู้พิพากษาหวาดระแวงต่อการถูกกล่าวหาว่าไม่สุจริต จึงไม่ใช้ดุลพินิจรอการลงโทษให้แก่ผู้กระทำความผิด (ทิพชฎา วิรยศิริ,2549, หน้า 190-192)

เพื่อเป็นการให้ศาลในการพิจารณาพิพากษาคดีมีดุลพินิจมากขึ้น แนวทางการปรับปรุงแก้ไขหลักเกณฑ์รอการลงโทษ การรอการลงโทษเป็นการให้โอกาสแก่ผู้กระทำความผิดที่จะยังไม่ต้องรับโทษจำคุก จึงไม่ต้องพิจารณาว่า ถ้าผู้กระทำความผิดเคยถูกจำคุกมาแล้ว สำหรับความผิดที่กระทำโดยเจตนาและไม่ใช่ความผิดลหุโทษจะรอการลงโทษให้อีกไม่ได้ ควรพิจารณาพฤติกรรมประกอบการกระทำความผิด

SPU CHONBURI

เฉพาะคดีที่กำลังพิจารณาว่าผู้กระทำความผิดควรได้รับการรอการลงโทษหรือไม่ ไม่ควรถือว่าผู้กระทำความผิดเป็นอาชญากรและไม่ควรได้รับการรอการลงโทษ การปรับปรุงแก้ไขหลักเกณฑ์รอการลงโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 56 วรรคแรก เพื่อเปิดโอกาสให้ศาลใช้ดุลพินิจรอการลงโทษให้แก่ผู้กระทำความผิดที่เคยได้รับโทษจำคุกมาแล้ว สำหรับความผิดที่กระทำโดยเจตนาและไม่ใช่ความผิดลหุโทษได้ ซึ่งการปรับปรุงแก้ไขหลักเกณฑ์รอการลงโทษ อาจเป็นการตัดหลักเกณฑ์รอการลงโทษที่จำกัดการใช้ดุลพินิจของศาล หรืออาจเป็นการกำหนดระยะเวลาเมื่อพ้นโทษในคดีแรกเป็นระยะเวลากี่ปีแล้วมากระทำความผิดคดีหลัง

การสอบสวน การสืบเสาะและพินิจ การที่ศาลต้องมีข้อมูลเกี่ยวกับตัวผู้กระทำความผิดที่ถูกต้องตรงตามความเป็นจริง เพื่อประกอบการใช้ดุลพินิจรอการลงโทษให้แก่ผู้กระทำความผิดได้อย่างเหมาะสม ศาลมีอำนาจสอบถามผู้กระทำความผิด หรือสั่งให้พนักงานคุมประพฤติทำการสืบเสาะและพินิจ

ความปราศจากโมหาคติและภยาคติของผู้พิพากษา โดยผู้พิพากษาต้องมีความเข้าใจวัตถุประสงค์ในการลงโทษ คำนึงถึงบริบททางสังคม และต้องมีความกล้าในการใช้ดุลพินิจรอการลงโทษ ต้องสร้างความเชื่อมั่นและมั่นใจให้แก่ผู้พิพากษาว่าการใช้ดุลพินิจรอการลงโทษที่บริสุทธิ์และยุติธรรมมีผลดีต่อสังคม เป็นการใช้ดุลพินิจที่สุจริต โดยผู้พิพากษาต้องเขียนเหตุผลในการดังกล่าวไว้อย่างชัดเจนในคำพิพากษา

บทสรุป

การเพิ่มปริมาณของผู้ต้องขังนั้น ส่งผลกระทบโดยตรงต่องบประมาณและประสิทธิภาพในการบริหารงานราชทัณฑ์ การควบคุมดูแลและพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขัง และยังนำไปสู่ปัญหาต่าง ๆ มากมาย ทั้งความแออัด งบประมาณ บุคลากร การบริหารงานเรือนจำและในเรื่องสิทธิมนุษยชนของผู้ต้องขัง เช่น ในเรื่องสถานที่นอน อาหาร สุขภาพอนามัย การทะเลาะวิวาทระหว่างนักโทษ เป็นต้น อันเป็นวิกฤติของสังคมไทยอย่างหนึ่งที่สังคมภายนอกจะต้องให้ความสำคัญ และได้เข้ามามีส่วนร่วมในการหาแนวทางแก้ไขและป้องกันปัญหานักโทษล้นคุกเพราะปัญหาดังกล่าวนี้จะส่งผลกระทบทางลบมากในปัจจุบันและอนาคต

การแก้ปัญหาดังกล่าวต้องมีมาตรการที่จะนำมาซึ่งการลดปริมาณผู้ต้องขังในเรือนจำ เพื่อเป็นทางเลือกให้กับศาลในการพิจารณาพิพากษาคดีให้มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้นโดยไม่จำต้องส่งตัวจำเลยเข้ารับโทษในเรือนจำเสมอไปแม้ว่าจะได้กระทำความผิดก็ตาม ซึ่งประมวลกฎหมายอาญาได้มีอยู่หลายมาตรการและมาตรการที่ศาลใช้มากที่สุด คือ การรอการลงโทษหรือรอการกำหนดโทษ ตาม มาตรา 56 แห่งประมวลกฎหมายอาญา

ตามบทบัญญัติดังกล่าวเมื่อพิจารณาแล้วจะพบว่ายังมีข้อจำกัดในหลักเกณฑ์การใช้ดุลพินิจของศาลที่พิพากษาว่าผู้ใดมีความผิดแต่ให้รอการลงโทษไว้ กล่าวคือ

1. เมื่อผู้นั้นเคยรับโทษจำคุกสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยเจตนาและไม่ใช่ความคิดลหุโทษมาก่อน แม้จะพ้นโทษจากคดีดังกล่าวมานานมากน้อยเพียงใดก็ตาม แต่เมื่อได้กระทำความผิดขึ้นอีกและศาลจะ

SPU CHONBURI

ลงโทษจำคุก ผู้นั้นจะไม่ได้รับการรอการกำหนดลงโทษ ต้องถูกพิพากษาจำคุกเท่านั้น เช่นนี้ จึงเป็นลักษณะกฎหมายไม่เปิดโอกาสให้ศาลใช้ดุลพินิจในการรอการลงโทษไว้ ทั้งที่ศาลได้พิเคราะห์สภาพความผิด ประวัติ ความประพฤติ ฯ ของบุคคลนั้นแล้วสมควรที่จะได้รับการรอการลงโทษไว้ ทั้งเป็นกรณีไม่เปิดโอกาสให้ผู้นั้นกลับตนเป็นพลเมืองได้

2. การนำหลักเกณฑ์การรับโทษจำคุกในการกระทำความผิดโดยประมาทหรือลหุโทษมาใช้เฉพาะความผิดครั้งก่อน แม้ในการทำความผิดครั้งหลังจะกระทำโดยเจตนา เช่น ลักทรัพย์ ผู้นั้นก็ยังมีโอกาสได้รับการรอการลงโทษ แต่ถ้าเคยรับโทษจำคุกในการกระทำความผิดครั้งแรกโดยเจตนาและไม่ใช่ความผิดลหุโทษ ผู้นั้นก็ไม่มีโอกาสได้รับการรอการลงโทษจากคำพิพากษาของศาล ทั้งที่การกระทำความผิดครั้งหลังนี้เป็นการกระทำผิดโดยประมาทขาดเจตนาชั่วร้าย หรือมีเจตนาแต่ก็เป็นความผิดลหุโทษ เป็นความผิดเล็กๆน้อยๆ เท่านั้น

3. ผู้กระทำความผิดที่ศาลจะพิพากษาลงโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี ศาลสามารถใช้ดุลพินิจรอการลงโทษให้แก่ผู้กระทำความผิดได้ปัญหาว่าการกำหนดโทษจำคุก 3 ปี ณ ปัจจุบันนี้เหมาะสมหรือไม่เพียงใด

4. การใช้ดุลพินิจในการรอการลงโทษเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของบัญชีมาตรฐานการกำหนดโทษ ผู้พิพากษาจะไม่พยายามใช้ดุลพินิจรอการลงโทษต่างไปจากบัญชีมาตรฐานการกำหนดโทษ เพราะผู้พิพากษาอาจจะถูกกล่าวหาว่าทุจริต มีส่วนได้เสียกับผู้กระทำความผิด การใช้ดุลพินิจตามบัญชีมาตรฐานการกำหนดโทษจึงเป็นเกราะกำบังตัวผู้พิพากษาว่าปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต

ข้อเสนอแนะ

เพื่อเป็นการให้ศาลในการพิจารณาพิพากษาคดีมีดุลพินิจมากขึ้น และมีทางเลือกในการกำหนดหลักเกณฑ์ การรอการลงโทษจะเป็นการให้โอกาสแก่ผู้กระทำความผิดไม่ต้องรับโทษจำคุก ผลการศึกษามาตรการต่าง ๆ ของต่างประเทศจะได้นำมาเป็นแนวทางในการเสนอแนะบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับหลักเกณฑ์การรอการลงโทษ ซึ่งจะเสนอแนะเป็นข้อ ๆ ดังต่อไปนี้

1. ถ้าผู้กระทำความผิดเคยถูกจำคุกมาแล้วในคดีก่อน สำหรับความผิดที่กระทำโดยเจตนาซึ่งไม่ใช่การกระทำผิดโดยประมาทหรือลหุโทษ ดังนี้ ศาลควรจะรอการลงโทษให้ได้ โดยพิจารณาเหตุอื่นและพฤติกรรมประกอบการกระทำความผิดคดีนั้นเป็นรายบุคคลไป

2. มาตรการรอการลงโทษให้ใช้กับผู้กระทำผิดซึ่งเคยรับโทษจำคุกมาก่อน แต่ต้องมีกำหนดไม่เกิน 6 เดือน กล่าวคือ ผู้กระทำความผิดที่เคยถูกลงโทษจำคุกมาแล้วในคดีก่อนและถูกลงโทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือน ดังนี้ ศาลที่พิจารณาคดีหลังศาลสามารถใช้มาตรการรอการลงโทษได้เช่นเดียวกับกฎหมายฝรั่งเศส

3. ควรปรับปรุง แก้ไขหลักเกณฑ์รอการลงโทษ ให้ศาลใช้ดุลพินิจรอการให้จำเลยถ้าได้รับและพ้นโทษมาแล้วเป็นเวลา 5 ปี เช่นเดียวกับประเทศญี่ปุ่น

4. ในการกำหนดหลักเกณฑ์ว่าต้องได้รับโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี ถึงจะรอการลงโทษให้ได้เห็นควรปรับขยายเป็นจำคุกไม่เกิน 5 ปี

SPU CHONBURI

5. การใช้ดุลพินิจในการรอการลงโทษเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของบัญชีมาตรฐานการกำหนดโทษของแต่ละศาลแม้ว่าจะไม่ได้มีการกำหนดอย่างเป็นทางการก็ตาม เห็นควรยกเลิกบัญชีดังกล่าวเพื่อให้ผู้พิพากษาใช้ดุลพินิจรอการลงโทษ ซึ่งขาดหลักวิชาการเพราะในทางวิชาการนั้น การลงโทษต้องกระทำให้เหมาะสมกับผู้กระทำความผิดเป็นคนๆ ไป

6. การรอการลงโทษเห็นควรใช้ได้กับการรอการลงโทษปรับด้วย

7. ในกรณีที่ศาลพิพากษาให้จำคุกต่ำกว่า 6 เดือน ขึ้นไปให้ศาลต้องรอการลงโทษให้ทุกคดี

8. ในการกำหนดโทษและการรอการลงโทษควรให้บุคคลที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการดำเนินคดีอาญา เช่น อัยการ ตำรวจ ผู้เสียหายหรือทนายจำเลย มีส่วนร่วมกันในการเสนอความเห็นเกี่ยวกับโทษด้วย เช่นเดียวกับ ประเทศญี่ปุ่น และเยอรมัน

9. ในคดีที่มีการรอการลงโทษและศาลสั่งให้คุมความประพฤติถ้ามีการกระทำความผิดภายในระยะเวลาที่รอการลงโทษ กฎหมายจะกำหนดไว้ตายตัวเลยว่าศาลที่พิจารณาพิพากษาในคดีหลังจะสั่งให้มีการรอการลงโทษให้แก่จำเลยอีกไม่ได้ เช่นเดียวกับประเทศญี่ปุ่น ซึ่งจะทำให้จำเลยต้องระมัดระวังความประพฤติของตนเองถ้ามีการกระทำความผิดในระหว่างนี้จะไม่ได้รับการรอการลงโทษ

10. ในกรณีที่บุคคลซึ่งคำพิพากษาให้ลงโทษจำคุกและกำลังอยู่ในระหว่างระยะเวลารอการลงโทษได้กระทำความผิดขึ้นอีกและถูกพิพากษาให้ลงโทษจำคุกเป็นเวลาไม่เกิน 1 ปี ศาลที่พิจารณาคดีหลังใช้ดุลพินิจรอการลงโทษให้ได้ เช่นเดียวกับประเทศญี่ปุ่น เพราะความผิดในคดีหลังนี้จะเป็นความผิดที่ไม่ร้ายแรง

11. ประเทศสหรัฐอเมริกานั้นในการรอการลงโทษ ตามกฎหมายแล้วศาลสามารถรอการลงโทษทุกคดี เว้นแต่ 3 กรณีดังที่กล่าวมาแล้วที่ศาลไม่สามารถรอการลงโทษให้ได้ เช่น ความผิดในระดับ A,B ซึ่งเป็นความผิดที่ในการนำมาเป็นแนวทางในการแก้ไข ปรับปรุง กฎหมายอาญาที่เกี่ยวกับการรอการลงโทษของไทยแล้ว เห็นว่าในการที่จะกำหนดว่าความผิดฐานใดไม่สามารถรอการลงโทษให้ได้จะเป็นการจำกัดดุลพินิจของศาลในการใช้ดุลพินิจรอการลงโทษเกินไป เนื่องจากว่าในบางฐานความผิดอาจจะมีอัตราโทษสูงกว่า 3 ปี ซึ่งอาจจะไม่ร้ายแรงแต่เมื่อมีการลดโทษให้แล้วศาลจะลงโทษน้อยกว่า 3 ปี เมื่อพิจารณาเหตุอื่นแล้วก็ไม่สามารถรอการลงโทษให้ได้

ดังนั้น การจะกำหนดว่าความผิดฐานใดที่ศาลไม่มีอำนาจรอการลงโทษให้ได้ เห็นว่าไม่เหมาะสมกับสภาพการกระทำความผิดและการพิจารณาคดีอาญาของศาลไทย

12. กฎหมายประเทศอังกฤษหลักเกณฑ์ที่ศาลจะสั่งรอการลงโทษได้นั้น ตามกฎหมายศาลมีอำนาจสั่งรอการลงโทษได้ทุกคดี เว้นแต่ ความผิดที่มีโทษกำหนดไว้แน่นอนตามกฎหมาย เช่น โทษจำคุก

SPU CHONBURI

ตลอดชีวิต ในความผิดฐานฆ่าคนโดยเจตนา (murder) หรือข่มขืนกระทำชำเรา เป็นต้น ดังนั้น ในคดีอื่น ๆ ที่ศาลมีคำพิพากษาลงโทษจำคุก 28 สัปดาห์ แต่ไม่เกิน 51สัปดาห์ ศาลมีอำนาจรอการลงโทษให้ได้

หลักเกณฑ์ดังกล่าวตามกฎหมายประเทศอังกฤษ เห็นว่าเป็นการจำกัดดุลพินิจของศาลในการใช้ดุลพินิจดังกล่าวมากเกินไป อย่างไรก็ตาม หากจะนำมาเป็นแนวทางในการปรับปรุง แก้ไข กฎหมายอาญาของไทย ถ้าจะมีการกำหนดว่าความผิดฐานใดไม่ควรรอการลงโทษ ก็ควรที่จะบทบัญญัติ ข้อยกเว้นไว้ด้วยในการที่ศาลจะใช้ดุลพินิจรอการลงโทษได้ ซึ่งจะได้ไม่เป็นการจำกัดการใช้ดุลพินิจของศาลให้แคบเกินไป

บรรณานุกรม

คณิต ณ นคร. (2554). ***กฎหมายอาญาภาคทั่วไป.*** (พิมพ์ครั้งที่ 4) . กรุงเทพฯ:วิญญูชน

ณรงค์ ใจหาญ. (2543***). กฎหมายอาญาว่าด้วยโทษและวิธีการและความปลอดภัย.*** กรุงเทพฯ: วิญญูชน.

ทิพชฎา วิรยศิริ. (2549). การนำแนวคิดทฤษฎีทางอาชญาวิทยามาใช้ในการวางเกณฑ์การรอการลงโทษ. ***ดุลพาหะ,*** 3 (53), หน้า 190-192.

ยงยุทธ แสงรุ่งเรือง. (2540). ความไม่ยุติธรรมในระบบรอการลงโทษ. ***ดุลพาหะ,*** 3 (44), หน้า 159-161.

วีระชาติ เอี่ยม. (2530). รอการลงโทษ. ***ดุลพาห,*** 2(34), หน้า 58-59.

อุดม คุ่ยณรา. (2543). รายงานผลการสัมมนา เรื่อง “ปัญหาคนล้นคุก” วารสารราชทัณฑ์, 48 (1), หน้า 70

http/www.correct.go.th/correct 2009stat.html.

James Vorenberg. (1980). ***Criminal Law And Procedure ; Cases and Material. 2 nd ed.*** (New York: West Publishing)

Thomas Waigend,Sentencing. (1983). ***Sentencing in West Germany.*** 42 Maryland L.Rev. 37-53

SPU CHONBURI